

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

«ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ»
(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістрів
напряму/спеціальність

_____ 01 Освіта, 013 Початкова освіта _____
(шифр і назва напрямку, спеціальності)

Розробник програми: Греба І.З., викладач кафедри педагогіки та психології ЗУІ ім. Ф. Ракоці II.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології
Протокол № 6 від „31” серпня 2019 року

Завідувач кафедри _____

(підпис)

_____ д-р. пед. н. Біда О. А. _____
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Діти з особливими освітніми потребами» складена відповідно до навчального плану підготовки магістрів напряму (спеціальності) «013 Початкова освіта» .

Предметом вивчення навчальної дисципліни є створення комфортних педагогічних умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна «Діти з особливими освітніми потребами», як і інші навчальні дисципліни, може розв'язувати поставлені завдання лише у взаємодії з іншими науками. Зміцнюючи й удосконалюючи ці зв'язки, запозичує й інтерпретує відповідно до предмета свого дослідження ідеї інших наук, які допомагають глибше проникнути в суть навчання і виховання та розробляти їх теоретичні основи. Вивчення курсу «Діти з особливими освітніми потребами» ґрунтується на знаннях отриманих при вивченні педагогіки, історії педагогіки, психології, дитячої психології, основ дефектології та логопедії, теорії співпраці з родинами та основ інклюзивного навчання.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.
2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ «ОСВІТИ ДЛЯ ВСІХ».
3. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.
4. ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТИ ДЛЯ ВСІХ» В УКРАЇНІ.
5. ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

Формування знань, навичок і вмінь, розвиток здібностей, що дають змогу професійно працювати з різними категоріями осіб з особливими освітніми потребами; професійно вирішувати проблеми освіти дітей і дорослих, розуміти специфіку надання необхідної допомоги; формування систематизованих уявлень про теоретичні, нормативно-правові засади впровадження інклюзивної форми навчання, особливості організації, проблеми і перспективи проектування інклюзивного освітнього середовища для дітей з порушеннями психофізичного розвитку; формування загальнокультурних та професійних компетенцій майбутніх педагогів, необхідних для ефективної діяльності в навчанні дітей з особливими освітніми потребами.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

Аналіз методологічних і теоретичних основ роботи з дітьми з особливими потребами; ознайомлення майбутніх педагогів масової системи освіти з підходами держави і суспільства до організації освіти дітей з особливими освітніми потребами, особливостями і закономірностями розвитку різних категорій дітей з психофізичними вадами (порушенням слуху, зору, інтелектуального розвитку, мовлення, емоційно-вольової сфери, соціальної поведінки, опорно-рухового апарату) ; інформування майбутніх педагогів про стан допомоги дітям з особливими освітніми потребами на сучасному етапі розвитку держави, нормативно-правове забезпечення і практику надання корекційно-реабілітаційної допомоги різним контингентам дітей з особливостями психофізичного розвитку; ознайомлення з особливостями забезпечення індивідуалізації розвитку, навчання і виховання дітей з особливими потребами; формування вміння складати індивідуальні

програми розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку, які перебувають в загальноосвітньому просторі початкової школи.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні

знати:

- основні види порушень;
- особливості навчання, виховання і розвитку дітей з різними видами порушень;
- індивідуалізація розвитку, навчання і виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку в початковій школі;
- основи індивідуальної програми розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- теоретико-методологічні та нормативно-правові засади впровадження інклюзивної освіти в Україні;
- основний зміст, структуру, напрями, специфіку діяльності педагога з організації та впровадження інклюзивного навчання;
- особливості взаємодії педагога, асистента педагога зі спеціалістами інших служб в системі інклюзивного навчання;
- технології налагодження педагогічної співпраці з батьками дітей із особливими освітніми потребами, психологом, соціальним педагогом, медичним працівником та іншими;
- типові проблеми й труднощі, що виникають в процесі впровадження інклюзивної освіти в Україні.

вміти:

- використовувати знання в виховно-освітній роботі з дітьми з ООП;
- реалізовувати підходи диференційованого викладання у класі;
- використовувати теоретичні знання і практичні уміння, отримані під час вивчення різних навчальних дисциплін психолого-педагогічного спрямування, при організації супроводу всіх учасників навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання;
- розробляти індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням їх індивідуальних особливостей;
- володіти навичками створення сприятливих умов для взаємодії дітей з особливими потребами з усіма учасниками освітнього процесу;
- налагоджувати педагогічне співробітництво з батьками школярів, котрі потребують інклюзивного навчання;
- здійснювати необхідні адаптації, модифікації й методики викладання;
- визначати особливості співпраці закладу освіти з сім'ями, де є діти з особливими освітніми потребами;
- використовувати набуті знання в повсякденній роботі з дітьми.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 години/ 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Тема 1.1 КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА В СИСТЕМІ НАУКОВИХ ЗНАНЬ. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ КУРСУ: «ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ»

Значення курсу: «Діти з особливими освітніми потребами» у системі підготовки сучасного педагога. Корекційна педагогіка як наука про особливості та закономірності навчання і виховання особистості при порушеннях процесів розвитку і соціалізації. Об'єкт, предмет і завдання корекційної педагогіки. Зв'язок з іншими науками. Галузі корекційної педагогіки (сурдопедагогіка,

тифлопедагогіка, логопедагогіка, корекційна психопедагогіка, ортопедагогіка) що викладає питання навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами.

Сучасна термінологія в умовах оновленої гуманістичної парадигми дефектології (корекційної, спеціальної педагогіки). Основні поняття (дефект, дизонтогенез, корекція, компенсація, соціалізація, абілітація та реабілітація, дивергенція, діти з порушеннями та відхиленнями психофізичного розвитку, діти з особливими освітніми потребами).

Основні поняття теми: корекційна педагогіка, спеціальна педагогіка, спеціальна освіта, особи з порушеннями та відхиленнями психофізичного розвитку, дефект, складна вада, аномальний розвиток, дизонтогенез, корекція, компенсація, абілітація та реабілітація, соціалізація, дивергенція, діти з порушеннями психофізичного розвитку, діти з відхиленнями психофізичного розвитку, діти з обмеженими можливостями здоров'я, діти з особливими освітніми потребами.

Тема 1.2 МЕТОДОЛОГІЧНІ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.

Методологічні принципи навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами: принцип детермінізму, принцип єдності свідомості, особистості та діяльності, принцип розвитку.

Теоретичні основи навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами. Наукові концепції Л.С. Виготського та їх значення для дефектології. Поняття «норми», «зони актуального розвитку» «зона найближчого розвитку», компенсаторні можливості кори головного мозку. Концепція про загальні та специфічні закономірності психічного розвитку в нормі та патології, концепція про провідну роль навчання в розвитку дитини.

Основні поняття теми: методологія, методологічні принципи, теоретичні основи навчання, концепції Л.С. Виготського, вищі психічні функції людини, зона актуального розвитку дитини, зона найближчого розвитку дитини, дефект розвитку, структура дефекту, первинний дефект, вторинні та третинні відхилення.

Тема 1.3. ОРГАНІЗАЦІЯ І СТРУКТУРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Ознайомлення з системою спеціальної освіти в Україні. Система інтернатної освіти. Заклади спеціальної освіти для осіб з порушенням зору. Заклади спеціальної освіти для осіб з порушенням слуху. Заклади спеціальної освіти для осіб з затримкою психічного розвитку. Спеціальна освіта для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Змістовий модуль 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ «ОСВІТИ ДЛЯ ВСІХ»

Тема 2.1 ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.

Поняття включення (інклюзія), інтеграція. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти й інклюзії. Еволюція ставлення суспільства та держави до осіб з психофізичними порушеннями й становлення системи спеціальної освіти. Історичні періоди розвитку освіти осіб з порушеннями психофізичного розвитку. Характеристика п'яти періодів еволюції ставлення суспільства до осіб з порушеннями психофізичного розвитку за М.М.Малофєєвим. Особливості розвитку корекційної освіти в Україні. Сучасний стан корекційної освіти в Україні.

Тема 2.2 НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Опорні поняття: інклюзивна освіта, інклюзія, принципи інклюзії, діти з особливими освітніми потребами, інклюзивний процес, корекційно-розвивальна робота, спеціальна педагогіка.

Принципи організації освіти дітей з особливими освітніми потребами. Нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання. Головні завдання та принципи розвитку інклюзивної освіти. Проблеми стихійного інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в освітній простір України.

Нормативно-правові засади інклюзивної освіти. Концепція розвитку інклюзивної освіти в Україні. Класифікація порушень психофізичного розвитку дітей та особливості їх навчання й

виховання. Проблеми організації педагогічного процесу в інклюзивному класі. Рекомендації для вчителів дошкільних закладів освіти та вчителів початкової школи, котрі працюють в умовах інклюзії.

Змістовий модуль 3. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Тема 3.1 ДІТИ З ООП В МАСОВИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ, ЗАКОРДОННА ПРАКТИКА

Включення дітей з особливими освітніми потребами в простір загальноосвітніх шкіл, практика Австрії. Включення дітей з особливими освітніми потребами в простір загальноосвітніх шкіл, практика Німеччини. Включення дітей з особливими освітніми потребами в простір загальноосвітніх шкіл, практика Фінляндії. Включення дітей з особливими освітніми потребами в простір загальноосвітніх шкіл, практика Данії. Включення дітей з особливими освітніми потребами в простір загальноосвітніх шкіл, практика Канади. Включення дітей з особливими освітніми потребами в простір загальноосвітніх шкіл, практика США.

Тема 3.2 ВКЛЮЧЕННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ПОЧАТКОВІ ШКОЛИ ЗАГАЛЬНОГО ТИПУ

Диференційоване навчання в інклюзивному середовищі. Сучасні методики інклюзивної освіти в ЗЗСО. Вчителі, учні та батьки – партнери у інклюзивному навчанні.

Індивідуальне та стандартизоване оцінювання в інклюзивній освіті. Сутність та завдання індивідуального та стандартизованого оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими потребами. Сутність та завдання стандартизованого та індивідуального оцінювання. Аналіз якісних показників індивідуального оцінювання.

Соціально-психологічний супровід дітей з особливими потребами.

Курикулум як загальна концепція навчання дітей з особливими потребами.

Методичні засади індивідуального навчального плану роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Тема 3.3 МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ.

Модифікації. Адаптації. Індивідуальна програма розвитку. Мета і завдання індивідуальної програми розвитку. Доступне середовище. Розумне пристосування.

Завдання інклюзивно-ресурсного центру. Співпраця інклюзивно-ресурсного центру та закладів загальної середньої освіти. Основні етапи психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Типові потреби міжособистісної взаємодії в системах «батьки-діти», «батьки-вчителі», «учні-учні» та ін. Корекційно-розвивальна робота та її значення у процесі навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Мультидисциплінарна команда та її діяльність в умовах загальноосвітнього навчального закладу з інклюзивною формою навчання. Співпраця фахівців як умова успішності інклюзивного навчання.

Змістовий модуль 4. ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТИ ДЛЯ ВСІХ» В УКРАЇНІ

Тема 4.1. РЕФОРМА СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Суть реформи освіти. Новий підхід до організації навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами. Закон Україна про освіту. Діти з особливими освітніми потребами в законі про освіту.

Тема 4.2. НУШ ТА ІНКЛЮЗИЯ

Концепція Нової української школи. Місце дітей з особливими освітніми потребами в Новій українській школі. Створення умов для успішного навчання всіх учасників навчально-виховного процесу. Приклади адаптацій та модифікацій НУШ. Модель інклюзивного навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Тема 4.3. НОВІ ОСВІТНІ КОМПЕТЕНЦІЇ

Компетенції вчителя НУШ. Порівняльна характеристика нової системи освіти з минулою. Принцип діяльнісного підходу у навчанні та вихованні. Принцип раннього початку корекційно-педагогічного впливу. Принцип педагогічного оптимізму. Принцип диференціального та індивідуального підходу. Принцип необхідності спеціального педагогічного керівництва

Змістовий модуль 5. ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Тема 5.1. КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

Наукові основи комплексного підходу до корекційно-реабілітаційної роботи. Особливості реалізації комплексного підходу до корекційно-реабілітаційної роботи в закладі освіти. Модель комплексної системи корекційно-реабілітаційної допомоги дітям.

Тема 5.2. ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ, НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Пріоритетні напрями розвитку дитини з особливими освітніми потребами: завдання соціально-особистісного розвитку; завдання емоційного розвитку; завдання фізичного і моторно-рухового розвитку; завдання пізнавального розвитку; завдання мовленнєвого розвитку. Схема нормального розвитку дитини. Індивідуалізоване навчання, методи індивідуалізованого навчання, особливості складання індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Сутність і завдання індивідуального й стандартизованого оцінювання учнів. Психологічні особливості оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами. Аналіз якісних показників індивідуального оцінювання. Розроблення змісту портфолію. Тести та застереження щодо їх застосування в інклюзивному класі. Методи стимулювання пізнавальної активності учнів в умовах інклюзії

Тема 5.3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ПРОЦЕСІ

Роль педагога у впровадженні інклюзивної освіти та засоби досягнення тривалих результатів.

Передумови забезпечення кадрового складу інклюзивного навчального закладу. Професійні вимоги до педагогічного працівника інклюзивної освіти.

Значення case studies як прикладів успішної практики. Педагоги як провідники змін в освітній системі. Рефлексія як засіб особистісного розвитку та вдосконалення навчально-виховного процесу у системі інклюзивної освіти.

Реалізація індивідуального підходу в роботі з батьками. Співробітництво та основні принципи командного підходу. Корекційно-розвивальна робота та її значення при навчанні дитини з особливими потребами. Співробітництво з колегами: вчителями, психологами, логопедами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вчителів та ін.

3. Рекомендована література

- Будяк Л.В. Інклюзивне навчання в сільському загальноосвітньому закладі Черкаси – 2010
- Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К. Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.
- Закон України „Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” // Відомості Верховної Ради, 1991. – № 2. – С. 252-258.
- Закон України „Про охорону дитинства” // Відомості Верховної Ради, 2001, № 30, С. 142-150.
- Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / [Тім Лорман, Джоан Деспелер, Девід Харві]; пер. з англ. — К.: ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2011. — 296 с.
- Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально- методичний посібник/ Кол. авторів: Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І. – К.: 2007. – 128 с.
- Колупаєва А., Софій Н., Ю. Найда, О. Таранченко, С. Єфімова, Н. Слободянюк, І. Луценко, Л. Будяк; За заг. ред. Л. Даниленко, Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник.К.-2009

- Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Монографія. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.
- Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Науково-методичний посібник. – Київ, 2011.
- Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навчально-методичний посібник. – К.: «АТОПОЛ» – 2010.- 96 с.
- Колупаєва А.А., Таранченко О.М., Білозерська І.О. та ін. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник:/ за заг. ред.. Колупаєвої А.А. – К.: «А. С. К.», 2012. – 308 с.
- Конституція України. – К.: Преса України, 1997.
- Л.Гупало, Р.Юськевич, Н. Ключко Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу для дітей з особливими потребами (вступ в інклюзію) - Львів – 2013р.
- Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. – 300с.
- Права інвалідів в Україні: Зб.правових документів. – К.: Сфера, 1998. – 300 с.
- Путівник для батьків дітей з особливими потребами: Навчально-методичний посібник у 9 книгах /За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: ТОВ ВПЦ «Літопис-XX» – 2010. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
- Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994г. – К., 2000.
- Сварник М. Інклюзивна освіта в Україні: попередній аналіз ситуації / Інклюзивна освіта. Збірник матеріалів проекту. – К.: 2013.

Інформаційні ресурси

- www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.
- www.ussf.kiev.ua – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».
- Василенко О.М. Соціально-педагогічна робота з учнями з особливими потребами в загальноосвітній школі інклюзивної орієнтації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii/Problemi_studentiv_z_invalidnistyu/pdf/Vasilenko_Soc_ped_robota.pdf (дата звернення: 06.08.2013). – Назва з екрану.
- Довідник видань проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: мат-ли Міжнародної конференції «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні: знання, практика та політика» (11-12 лютого 2013 р., Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvitportal.lviv.ua/portal/doc/Довідник_видань_проекту.pdf – Назва з екрану.
- Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com> – Назва з екрану.
- Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/448149/> – Назва з екрану.
- Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану
- Нова українська школа. Режим доступу: <https://nus.org.ua/>
- Нова українська школа. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
- Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання / Інструктивно-методичний лист МОН, молоді та спорту № 1/9-384 від 18.05.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/ – Назва з екрану.
- Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах // Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-п> – Назва з екрану.

Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2015 року / Наказ Міністерства освіти й науки України № 1034 від 23.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1034729-13>– Назва з екрану.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Підсумком вивчення навчальної дисципліни є іспит.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Засобами об'єктивного контролю рівня знань студентів є усне опитування, розв'язання практичних завдань, тести, тестові завдання різних типів, ситуаційні завдання.